

PAPEŽSKÁ DIPLOMATIKA

Obrazový materiál je převzat většinou ze Steffenových paleografických tabulek, webových stránek ASV a z fotografií pořízených v našich archivech.

Základní literatura

a elektronické zdroje:

- ◆ Thomas Frenz, *Papsturkunden des Mittelalters und der Neuzeit*, Stuttgart, F. Steiner 1986¹. (další vydání)
- ◆ italské vydání: *I documenti pontifici nel medioevo e nell'età moderna*, Città del Vaticano, Scuola Vaticana di Paleografia, Diplomatica e Archivistica 1998¹.
- ◆ Webové stránky Tajného vatikánského archivu: Oddíl „Diplomatika papežských dokumentů“ v šesti jazykových mutacích:
http://asv.vatican.va/it/dipl/1_doc_papali.htm

Základní struktura střv. listiny

- ◆ **Protokol**
(úvodní část)
- ◆ **(Kon)text**
(vlastní text právní povahy)
- ◆ **Eschatokol**
(závěrečný protokol)

Protokol papežských listin

- ◆ Invokace
- ◆ Intitulace
- ◆ Inskripce
- ◆ Salutace
- ◆ Formula perpetuitatis

Skladba textu papežské listiny

- ◆ Arenga
- ◆ Narace
- ◆ Žádost
- ◆ Dispozice
- ◆ Derogace
- ◆ Sankce

Eschatokol papežských listin

- ◆ **Datace** (v případě breve s **koroborací**)
- ◆ **Aprekace**
- ◆ **Ověřovací prostředky** (**rota, bene valet, comma**)
- ◆ **Subskripce**
- ◆ **Pečet'**

Hlavní edice

- Jaffé, Regesta Pontificum romanorum
- Potthast, Regesta Pontificum romanorum
- Monumenta Vaticana res gesta bohémica illustrantia
- Nunciatury
- Bullarium Romanum
- Acta Apostolicae Sedis
- Enchiridion Vaticanum

Pavel VI., encyklika *Mysterium fidei* o nauce a úctě k eucharistii, 3. 9. 1965 (EV 2, 406-443).

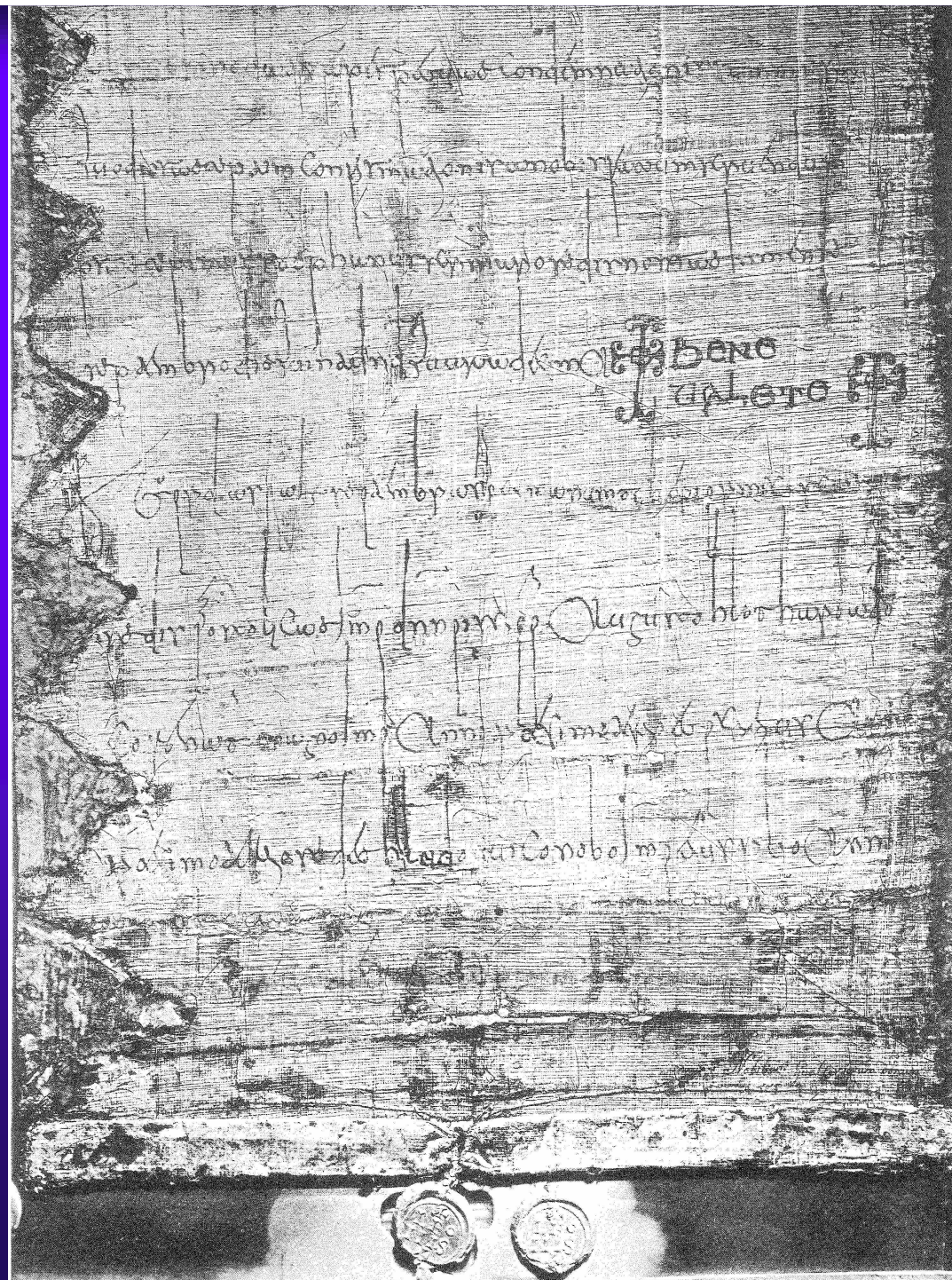
Periodizace

<i>Nejstarší</i>	Do r. 772	
	772-1048	Hadrián I. zavádí nový typ písemnosti: privilegium
<i>Prostřední</i>	1048-1198	Od reformy Lva IX. do nástupu Inocence III.
	1198-1417	Od Inocence III. do konce papežského schismatu
	1417-1484	Do vzniku motu propria za Inocence VIII.
	1484-1878	Do reformy Lva XIII.
<i>Soudobá</i>	Po r. 1878	

Listy

Privilegium Lva IV.,
850
(BAV)

- ◆ *servus servorum Dei*
- ◆ *Data tertio idus Februarias Arcadio et Bautone consulibus = 385*
- ◆ *imperante domino nostro Phoca piissimo augusto anno secundo*
- ◆ *Deus vos incolumes custodiat, fratres carissimi*
- ◆ *Ego Liberius episcopus sanctae ecclesiae catholicae atque apostolicae urbis Romae subscripsi*

Handwritten text in a medieval script, likely Carolingian minuscule, on a parchment-like surface. The text is arranged in approximately 10 lines, with some lines starting with large, decorative initial letters. The script is dense and characteristic of the 9th century.

Privilegium Jana VIII, 876 (Steffens, tab. 62)

- ◆ *Scriptum per manum Gregorii scrinarii sanctae Romanae ecclesiae in mense maio indictione nona*
- ◆ *Datum tertio Idus Maii per manum Anastasii primicerii notariorum sanctae Romanae ecclesiae, indictione nona, pontificatus autem domini Leonis papae tertii anno decimo*

Od Lva IX. do Pia IX. (1048-1878)

Privilegia	maiora	<i>slavnostní</i>
	minora	<i>prostá</i>
Litterae	cum serico (de gratia)	<i>s hedvábnou nití, milostivé</i>
	cum filo canapis (de iustitia)	<i>listy administrativní- ho charakteru</i>
	clausae	<i>podskupina předchozích</i>

Privilegia

HONORABILIBUS PATRIBUS WICIAMENSIS ABBATIS MONASTII S. MARIE DE WICIAMIA
 ET SUISSORUM REGULARITER SUSTENTANDIS IN CHRISTO. A POS. TOLIA MODESTAMINI CLEMENTIA CONVENIT. RELIGIOSIS PERSONIS ILLIGERE. ET ESPUM LOCA APOS. TOLICE
 PROTE. TONIS MUNIMINE DEFENSARE. IDEOQ. DILECTE IN CRISTO FILII WICIAMENSIS ABBAS. CUIUS PERSONABILIBUS POS. TOLIAMONIBUS INCANTATI. BEATE MARIE FABRIENSIS MO.

AMEN *do s r s* AMEN

Handwritten Latin text at the top of the page, partially obscured by a large, dark ink blot.

† Deus

ET VIRTUS	OMNIVS	DNS NTR	NOSTRUM
	ET OMNIA	VIRTUS EI.	

REGINA

BREV

Datu Luceptus VIII. kal. aprilis. pmanus. Loris. Sed Romane ecclie pbr cardinalis ac bibliothecarius.
anno x. pontificatus domini alexandri. seci. pape. dnice uo mar. mill. Sep. i. Indicione. 211.

Litterae (bula Innocence II., 1138)

- ◆ **Intitulace:** *Innocentius episcopus servus servorum Dei*
- ◆ **Adresa:** *venerabilibus fratribus archiepiscopis, episcopis et dilectis filiis universis, abbatibus, clero principibus et populo per Treverensem, Maguntinam, Coloniensem, Magdeburgensem et Bremensem provincias constitutis*
- ◆ **Salutace:** *Salutem et apostolicam benedictionem*

Inno. eps servus servorum dei. Venerabilibus fratribus archiepiscopis. episcopis dilectissimis universis abbatibus, clero principibus et populo per treverensem. maguntinam. Coloniensem. Magdeburgensem et Bremensem provincias constitutis. salutem et apostolicam benedictionem. Potestas atque administratio ecclesie dei. et cura christiani

Text

- ◆ **Derogativní formule:** *Non obstantibus...*
- ◆ **Sankce:** *Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae concessionis (provisionis, inhibitionis, decreti) infringere vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se noverit incursurum.*

Eschatokol

- ◆ Dat.
- ◆ Místo v lokativu (*Florentiae, Lugduni, Avenion(e) Romae apud Sanctumpetrum, Sanctammariammaiorem, Sanctosapostolos*)
- ◆ Inkarnační rok: *Anno dominicae incarnationis millesimo quadringentesimo tricesimo primo.*
- ◆ Den a měsíc podle římského kalendáře (*kalendae, nonae, idus*).
- ◆ Rok pontifikátu

Způsoby zavěšení pečeti

cum filo serico

cum filo canapis

D. Paulus. y. p. sedandis certis controversiis: q. tunc pullulabat int. can. greg. in alga uener. gmisit Priarche uener. et certo Abbi. q. eo debent eis can. itaq. gmisit
 pres. et amicabileg. gpositores. correctores. diffinitores. et c. et h. dca gmissio p. obitu dca. Pauli credat. expirasse. in emanat. sepe certa madata a dca. Priarcha
 et abbe p. reb. minime necessarijs. s. p. ea. h. dca. late sine. Quaz. gfacientes inu. et co. ipo. Que. p. ipis. can. q. gndus. celebrand. ualde. formidolosa. et. p. iolosa. Petur.
 de. l. an. dca. gmissioez. p. obitum. madantis. expirasse. seq. istur. i. p. stinu. statum. An. q. g. uolite. huius. iam. sine. debito. termine. fuerit.

issime. Quia. ea. que. ab. initio. uident. utilia. aliq. successu. tpris. reperiunt. inefficacia. securo. exponitur.
 huic. s. v. pro. parte. deuotoz. eiusdem. Moderni. Rectoris. gnalis. et. Can. Congreg. Sci. Georgii. in. alga. Venetiar.
 Q. dudum. post. se. re. Paulus. pp. y. pdecessor. us. Qui. psonas. dca. Congreg. singlari. complettebatia. dilectionis. affectu.
 Pro. sedandis. certis. gtrouersijs. que. instigante. pacis. emulo. et. inimico. tunc. in. dca. Congreg. pullulare. uidebat. Priarche.
 Venetiar. et. Abbat. Sci. Georgii. maioris. uener. et. eoz. successorib. p. suas. lras. gmisit. ut. eisdem. Rectori. et. Can. stat.
 psonis. tanq. gmisit. et. amicabileg. pres. compositores. correctores. diffinitores. censores. et. iudices. essent. In. gbra. causis. libal.
 gtrouersijs. diffensionibus. et. relijs. casibus. et. reb. honore. gmodu. utilitatem. et. gsuandem. ipius. Congreg. publice. ul. p. uatim.
 g. uernib. Quotiens. cuq. p. ipos. can. forent. requisiti. et. n. nulla. alia. g. uent. et. facent. p. ut. idis. lris. plaus. g. uent.
 Controuersie. huius. sine. debito. termine. fuerit. Ita. q. Congregatio. p. ra. iuxta. tradita. eis. a. deo. intelligetaz. et. adiuuante.
 diuina. misericordia. cu. pace. et. caritate. regit. et. gubernatur. et. p. t. h. seu. gmissio. dca. pdecessoris. que. et. p. obitu. ipius.
 a. n. nullis. assit. expirasse. eis. minime. necessaria. sed. potius. officios. quieti. tranquillitaz. et. obseruante. ac. f. ueritat. d. d. d.
 g. uent. Nec. n. aiab. ipoz. p. iolosa. eo. dinosatur. Cum. interdu. et. p. reb. minimis. et. sine. aliq. necessitate. emanent.
 certa. madata. s. p. pena. h. dca. late. sine. Quaz. gfacientes. inu. et. co. ipo. Que. dom. madata. psonis. entiastr. et. diu.
 nis. mysterijs. g. uent. uacantibus. formidolosa. minia. d. uent. Quare. p. pte. Rectoris. et. Can. p. dca. s. v. huic. sup.
 p. uat. ut. eoz. quieti. et. tranquillati. ac. aiato. saluti. pie. g. uent. eos. in. pristinu. statum. restituere. ac. lras. huius.
 per. obitum. dca. pdecessoris. expirasse. Et. omnia. ab. indertra. fra. et. emanata. nulla. et. inuallida. esse. d. d. d. et. d. d. d.
 nere. dignemini. de. gra. spali. Non. obstantibus. lris. Pauli. pdecessoris. huiusmodi. Quaz. tenore. ac. si. de. xpo. ad. h. uent. infer.
 p. uatibus. h. dca. dignim. p. g. uent. Ceterisq. in. huius. facieb. g. uent. et. clausis. oppositis. fiat. ut. pet. f.

Et cum declaratione. et decreto p. dca.
 Et q. expediatua in forma Breuis. cum
 Instrukone p. t. Supplicationis. } fiat. f.

Suplika

Datum Romae apud S. m. petri Termodio t. h. Noubr. Anno Septu.

Breve

CLEMENS · PP · VIII ·

Dilecte fili noster salutem, et Apostolicam benedictionem. Quam te cupit nunc Caesar, ut inere curam Regnorum, diuionumque tuarum Secretariarum, ea tibi debeatur antea multis quod tu eius. At tam sis deditus, ut non possis esse magis, et diligentior te ille non sibi, multis licet seligat prestantior. Nostri hoc de te iudicium cum tu multis quidem confirmis argumentis, illud tamen longi plurimum ualeat apud Nos, quod fidei, et diligentia tua assignatam à nobis istius Ecclesie regenda, munus tanto pietatis zelo obis, tanta exple uigilantia, ut cum scias praesse alijs, dignus habere qui praeis. Et nobis igitur, et Casari tua cum probetur prudentia, et pietas ut utriusque nostrum respondeas expectationi, oportet te prestare cumulatius, quae de te tua uirtus nobis plane pollicetur, ac recipit. Datum Romae apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die xij. Martij. MD Cij. Pontificatus.

Nostri.

Anno.

Decimo tertio.

— Martius Malacrida —

Sanctus Pontifex
de Pontefine
Antonius habebat
S. C. M. et de hinc
Epatus regimine - 15.
Christy 1607.
Clemens VII.

Dilecto filio nostro Francisco Tituli Sancti Siluestri
in Campo Martio presbytero Cardinali Dietrichstano
nuncupato:

1604. Si ralegra della protezione della Regia
Secret' de S. M^{te}

ad

Dilecte fili noster salutem, et Apostolicam benedictionem. Quam te cupit nunc Caesar, et teneri curam Regnorum, diuisionumque tuarum Secretariarum, ea tibi debeatur antea multo quod
tu eius. M^{te} iam sis deditus, ut non possis esse magis, et diligentior te ille non habere multis licet seligat prestantiorem. Nosterum hoc de te iudicium cum tu multis quidem conformes
argumentis illud tamen longe plurimum ualeat apud Nos, quod fidei, et diligentie tue assignatum a nobis istius Ecclesie regende munus tanto pietatis zelo obis, tanta exple uigi-
lantia, ut cum scias praesse alijs, dignus habere qui praeis. Et nobis igitur, et Casari tua cum probetur prudentia, et pietas ut utriusque nostrum respondeas expectationi, oportet
te prestare cumulatius, quae de te tua uirtus nobis plane pollicetur, ac recipit. Datum Romae apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris die xij. Martij. MD Cij.
Pontificatus.

Nostri.

Anno.

Decimo tertio.

Martius Malacrida.

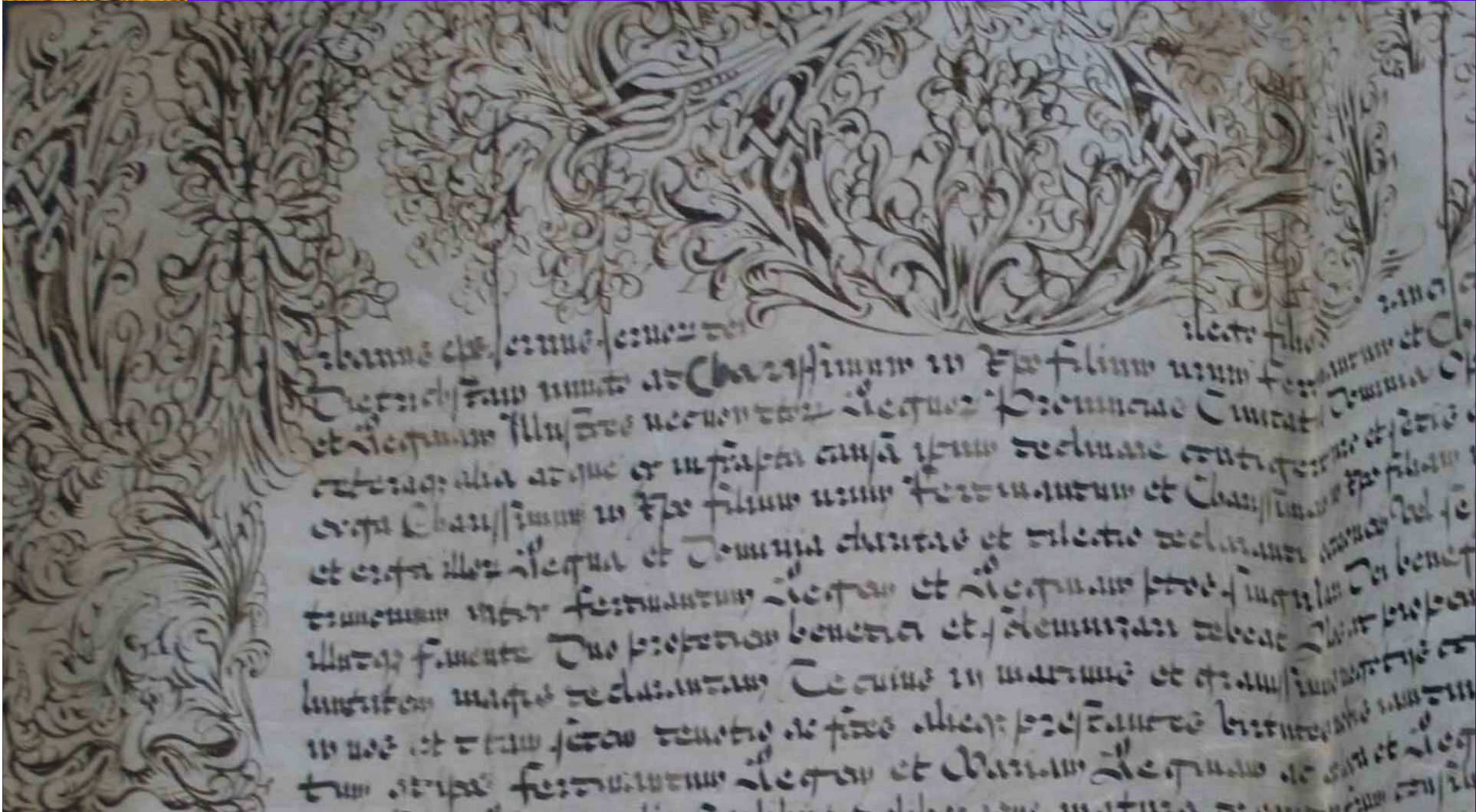

Cursus

- ◆ Cursus velox: *nóverit incursúrum* óoo | ooóo
- ◆ Cursus planus: *séde indúltum* óo | oóo
- ◆ Cursus tardus: *attemptáre presúmpserit* ooóo | oóoo

Littera sancti Petri (1630)

Soudobá terminologie papežské diplomatiky

<i>Dnešní odborná terminologie</i>	<i>Oficiální terminologie 14. - 15. st.</i>	<i>Neoficiální terminologie poč. novověku</i>	<i>Dnešní terminologie římské kurie</i>
Privilegia	(Privilegia)	-	-
Buly ad perpetuam rei memoriam	Litterae apostolicae	Bullae	Constitutiones
Konzistoriální buly	Litterae apostolicae	Bullae	Litterae decretales
Encykliky	-	-	Litterae (epistulae) encyclicae
Litterae cum serico/f. canapis	Litterae apostolicae	Bullae	Litt. apost. sub plumbo datae
Breve	Litterae apostolicae in forma brevis	Brevia	Litterae apostolicae
Motu proprio	-	Motu proprio	Litt. apost. motu proprio datae
Listy	-	-	Epistulae (apostolicae)